Kmetijske in rokodelske Novice.

Na svitlobo dane od c. k. krajnske kmetijske družbe.

Tečaj V. *V srédo 13. kozoperska 1847.* List 41.

Zabavljica.

(Sonet.)

Sonetov, praviš mi, ne poj nikari,
Zdravíce vodopivcam so preslane,
Gazele ženskim vnemajo možgane,
Seršenov mi ne draži, Bog obvari!

Romanc ne bojo poslušali stari,
In zabavljice so le malo brane,
Balada tvoja me kar nič ne gane,
In glose — te so malovredni dari.

Kaj zlodja moram péti, pa me uči,
De bo prijetno tvoji umni buči,
Junaške, elegije alj pravljice?

Teh ne; ampak natanjko mi popiši:
Kak iz kletí preganjajo se miši, —
In bodem djal, de modre si glavíce. —č.

Kakó sadje shraniti.

Kér je letas večidel pràv bogata sadna létina, posebno pa toliko jabelk, de ljudjé v nekterih krajih ne vedó, kaj bi ž njimi počéli, se moramo v Novicah pogovoriti, kakó se imajo shraniti.

Gosp. Vertovc v svoji neprecenljivi kemíi natorne postave razlagajo, na ktere se sušenje sadja vpira; naj tedej bravci ta poduk tamkej pazljivo beró. Mi bomo tukaj mnoge šege razložili, kakó s pridelanim sadjem ravnati, de bo pràv.

Že gosp. Pirc, skušeni sadjorejic, svetjejo, de naj se sadje, ktero se da shraniti, kámor koli bodi pod streho v suhim sapnim kraji naloží ali rahlo natrese; nikdar pa na velike kupe ne nasuje, de se ne spari in ne skazí; vsaki dan ga je treba prebirati in po navadi k pridu obračati. Tiste zimske hruške in jabelka pa, ktere pozimi do pomládi ali clo létindan in še delj terpé, je treba z veči skerbjó shraniti, to je, jih v sapni shrambi ali pod streho na diljah eden pri drugim na muhe postaviti, de se osušé in nepridno močo izsvapijo.

Predin zmerzovati začnè, je treba sadje v klet ali kelder ali v drug varn kraj, kjer ne zmerzuje, prenêsti, pa ne v zadihljim ali pušobnim kraji hraniti. Kdor nima pripravne shrambe za sadje pozimi, naj ga v jamnico spravi in mu dušek da, ali pa globoko v zemljo s suhim peskam zaspè, de ne bo nič prazniga prostora vmes, in naj streho čez naredí, de moča noter ne pride.

Kdor ima več sadja, de ga ne more z družino pojesti, prodati, ali za zimo prihraniti, naj ga posuší. Suší se pa po mnogih šegah: ali v posebnih pajštvah, ali v peči na lesah, ali na peči, ali na sapi in na soncu.

Na Gorenskim — so nam gosp. Šmidt — povedali, sušijo v več krajih cele jabelka, brez de bi jih v kerhlje zrezali, na sapi takóle: Z nožem izrežejo od receljna do muhe skozi in skozi po jabelku en mazinc široko luknjico, in takó prevertane jabelka naberêjo kakor roženkranc na nit ali tanjko verco in jih v sapni shrambi ali pod streho (dokler ne zmerzuje) obesijo. Po ti šegi se jabelka brez pečí posušé, in so tudi dobre kakor v sušivnicah. — Še hitrejši bi se dale jabelka s tako pripravo prevertati, ki je okroglimu svedru enaka, in ktero vsak nožár lahko naredí.

Na Tiroljskim — kakor 39. list tiroljskih kmetijskih Novic pripoveduje — tudi po ti šegi samó na sapi veliko žlahnih jabelk in hrušk posušé, ktere pa, de so še boljši, olupijo, v kerhlje zrežejo in potem na nitkah v sapnih shrambah, in če je moč, na sončnih krajih obesijo. V ta namen jabelka in hruške lupiti, imajo posebno napravo, ki jo jabelčni olupnik (Aepfelschäler) imenujejo in ki je ali iz lesá ali železa narejena. Leseni olupnik veljá 40 krajc. *) Ta naprava, s ktero se da sadje veliko lepši in hitrejši lupiti, je po Tiroljskim povsod znana in pràv obrajtana.

Kjer imajo pa pràv veliko sadja, ga v posebni sušivnici ali pajštvi sušé, ktera mora takó narejena biti, de je znotrej šest čevljev visoka,

*) Korl Zuppinger, umetnik v Volfurtu poleg Bregenca (Mechaniker in Wolfurt bei Bregenz) izdeljuje take pràv pripravne olupnike (Aepfelschäler) lesene in železne; lesene po 40 krajc. Kmetijska družba je pisala po dva taka olupnika, de ju bo môgla tudi slovenskim sadjorejcam pokazati. Berž ko ju bomo dobili, bomo to v Novicah oznanili.
Vredništvo.

sedem široka in osem dolga; na enim koncu, kjer so mestêje, naj bo zidana, vsa druga pa lesena ali k večimu ometána; na drugim koncu naj bodo vrata šest čevljev široke, de se lese vùn in noter devajo, pa se mora takó zapreti, de ne bo nikjer duška. Peč mora dva čevlja visoka, štiri pa dolga, na tla v okroglo kakor zvèrnjeno korito dobro vstavljena biti, de se nič ne kadí, kér sadje ne sme po dimu smerdéti. Lese iz protja spletene naj bodo po sežnji dolge in široke, de so per stenah na police naslonjene, v kterih so kolesca vdjane, lahko noter potisnejo, ali pa vùn potegnejo. Na petih takih lesah se more vsaka dva dni deset mirnikov sroviga sadja posušiti, is kteriga se okoli treh mernikov suhiga dobí.

Komur je taka sušivnica premajhna, naj naredí ravno po ti podobi veči, de pride v dve versti les noter.

Kdor hoče slastniga in lepiga sadja nasušiti mora:

1) Dobro perpravljeno, zrelo, zmlajeno ali zmehčano sadje za sušilo vzeti. Breskve, marelice, žlahtne češplje in drugo imenitno sadje je dobro pred olupiti in peške iz njih pobrati, debele hruške in jabelka pa na kerhlje razrezati, predin se sušiti dajo.

2) Sušivnica se mora z suhimi, terdimi dervmi, ne pa z mehkimi smolnatimi kuriti, sicer bo sadje grenko, kér po toploti od derv tudi svap dobí. Perva kurjava srovimu sadju mora pičla, druga na pol suhimu pa bolj obilna biti, de se sadje ne izbuhne, in sok iz njega ne izteče. Nikdar se mu ne sme več toplote dati, kakor je v peči, kader se pečen kruh vùn vzame. Če se pa zlo vodeno sadje, kakor so češnje in slive, breskve in mirabéle, suší, se mora pràv počasi malo toplote perdajati, de preveč soka ne izteče.

3) Suho sadje se ne sme v sušivnici ohladiti, ampak zvečér ali zjutraj iz tople sušivnice naglo na hladni zrak postaviti, de lepo svitlo in slastno ostane.

4) Kdor sadje na peči suši, naj večkrat hišo izvetra, in prah na peči omêde ali popir podloži, de bo sadje čedno. Kdor pa per peči ali na soncu suší, naj ga na tanjko verco nabêre, in večkrat oberne, de se lepo posuší.

(Konec sledí.)

Zvezdoslovje.

(Konec.)

16. §. Pogled v zvezde.

O predragi slovenski bratec! z živo rádostjo, s kratko pa umljivo besedo smo ti poglavniši resnice zvezdoznanstva, kakor so jih modrijáni vsih, zlasti pa poslednjih časov premerili, spoznali in razumeli, v domačim jeziku oznanili in razložili. Ni je natorne vednosti, de bi v veči slavo Stvarniku, v veči čast človeškimu umu služila, ko zvezdoznanstvo. Človek, ki take resnice s svojim umam spozná in se takó visoko do Stvarnika povzdigne, je v resnici Božje žlahte!

Daj se nam tedej zdaj v tamnočerno, pa jasno noč prijazno peljati; — bodi umniši od jazbica, ki po tléh hruške pobira in se jih nasiti, brez de bi očí na drevó obernil, ki jih je zredilo. Sonce je šlo za Bôžjo gnado; — luna mora te dni le Amerikancam svetiti; — černa tàma zakriva vse, de ne vidiš nič več pozemeljskiga; — tudi ti se odtergaj za malo časa od zemlje, na kteri le popotvaš; — znebi se še clo za neke hipe svojiga telesa, in zamakni se s prostim duham v nebó! — Kaj vidiš tukaj? — Na tavžente véčih in manjših zvezd ktere z nepreídejočo svitlobo migljaje in se blisketaje ti oznanujejo mogočnost Bôžjo! — —

Ali so neki stvarjene, de bi ti, prešírni in le pozemeljsko mislijoči človek! svoje očí na njih pasel? — de bi le tebi černo noč razsvetovale? Saj greš ponoči večidel k počitku in zvezde clo malo pogledúješ; za koliko tamniši bi neki noč postala, ko bi jih 300 na enkrat ugasnilo? — Čimu bi bili pa milijoni teleškópnih zvezd, kterih še nisi, in jih tudi nikoli ne boš brez taciga orodja vidil? — Kadar je Bog stavne zvezde osnoval, uterdil in nakermil v njih ték, je mende veliko visočeji in žlahneji namene imel, kakor mu jih, ti prevzetni in umerjoči človek! pripisuješ. — Ali boš ti Njemu branil v daljnih teleškópnih meglicah iz kemijskih pervín nove sonca z njih planêti vred osnovati in uterdovati? — ali v drugih meglicah sonca, ki so že svoj tek dokončale s planêti vred na kup vreči, de iz njih nove in še častitljivši zrasejo? Kdo je neki misel Gospodovo vganil, ali Mu pri njegovih delih svetovavec bil? —

Veliko častitljivši v slavo Stvarnika, v ponižbo napuhnjeniga človeka, pa tudi v povišek človeškiga uma je misliti, kakor vsi zvezdoznanci od kraja mislijo, de stavne zvezde so velike sonca, ktere v sred svojih planêtov sedé kraljujejo, in jim kot naše sonce, svitlobo, gorkoto in življenje delé.

Na naši zemlji ga ni prostorčka, de bi pèrst na-nj položil, na kterim, ko je mogoče, bi na tavžente živih stvaric ne živelo in se po svoje ne veselilo. Učeni poznajo čez 200 plemén živalic, kterih nobene ni z prostimi očmí viditi; take živalice so še večkrat ušive, in njih uší zopet ušive. Zgolj iz hišic in oklepov tacih nevidljivih živalic, ki so davnej poginile, se najdejo na svetu celi grički; s tacimi živimi živalicami, s hišicami ali brez hišic, je vsa poveršna pèrst, večkrat še clo sneg in léd, je vse zračje, so vse morja in druge vode, so mende tudi vse veči živali na svetu napolnjene. De je na naši zemlji čez 50,000 živaljskih in čez 100,000 rastljinskih različnih plemén, je že rečeno bilo. Cvet in venec vsiga stvarjenja pri nas je pa človek, previden z umam, s kterim se k Bogu povzdigne, izvoljen tudi enkrat pred Njegovo obličje priti.

Kakor je na naši zemlji — ki je ena nar manjših tamnih zvezdic — povsod kamor se ozrêmo, življenje, smo primorani misliti in soditi, de na vsih druzih manjših ali milijonkrat večih zvezdah je tudi pa le njim primerjeno življenje; de so tudi z rastljinami in živálmi, od nar manjših do nar večih — kjer je koli za-nje prostor — nanizane, pa tudi z umnimi stvarmí, ki so na nižjih ali mende večkrat visočejih stopnjah uma od človeka, bogato previdene. Takó zamore celo stvarjenje se svojiga Stvarnika in svojiga življenja razveseljevati. Pri tacim pogledu v zvezde, pri tacih mislih, ti bo milogrôza sercé obšla, solzíce se ti bodo vdèrle, nogé tresle in všibile, na kolena boš padel, roke proti nebu povzdignil, in z milim glasam savpil: O sláva, zahvala in češenje Bogu našimu, kteri na trónu sedí! — — Pràv so peli že stari stari Slovenci:

»Jéden, jéden je Bog sam,
Kteri živí, kraljuje sam
V nebesih in na zemlji,
V nebesih in na zemlji!«

In ta Bog je, kteri te hoče enkrat — ako njega podobe nad sabo ne zbrišeš — v svoje svete stanovanja, in pred svoje obličje vzeti! — On je, ki zamore z besedico milijone svetov vstvariti, ali jih na milijone pokončati ali vničiti; ponižaj se pred Njim, in daj Mu čast! — Kdo si neki ti, o človek! ki se takó napihuješ in prešerno obnašaš? — Ali nisi rôsa na veji, meglica na nebu? Kdo si v priméri vojvoda, na kteriga

besedo 100,000 vojakov nad sovražnika plane? — kaj je ta vojvoda v priméri svojiga kralja, ki mu je to službo dal, in bo od nje odgovor terjal? — kaj je kralj, kaj so vsi kralji v priméri zemeljne močí? — kaj je zemlja v priméri sonca? — kaj pa sonce v priméri proti celimu stvarjenju? — Ali ne kot kančik vode v priméri z morjem, ali kot proseno zernice v priméri s celo našo zemljo? — kaj je pa celo stvarjenje v priméri s Stvarnikam? — Ali ne — kakor nič?! Kdo si tedej ti, o človek, de bi si upal prederzno Bogá soditi, z njim prepirati se, ali čez njegovo previdnost godernjati? — kdo si ti, de bi tega zadovoljin ne bil, kar On — in vselej le pràv storí? — Ponižaj se pred njim, zasadi ponižnost, — deblo vsih žlahnih čednost — v svoje sercé! Takó bo v jasni noči pogled v zvezdje tvoje sercé mečil, — ti divjačnost slekel, in Bogoljubnost oblekel! — —

Slovenci, o dragi Slovenci! nadjamo se, de bote te zvezdoslovske pervíne z radostjo brali, svoje očí in svoj duh v jasnih nočéh pogostama kviško povzdigovali, in mogočniga vedno molili — Bogá! — —

V Šent-Vidu nad Ipava na sv. Vida dan 1847.

M. Vertovc.

Velki zbor

c. k. Ljubljanske kmetijske družbe 20. dan veliciga travna.

(Nasledba in konec.)

Gosp. Fr. Leop. Kos, grajšak na Jesenícah, so poslali dva spiska odborstvu, de naj ju temu zboru na znanje da. V pervim dajo svèt:

Kakó rejo goveje živine povzdigniti.

Darila v denarjih, ki jih kmetijska družba posestnikam nar lepših bikov vsako leto delí, so sicer lepa pomoč, domačo živinorejo povzdigniti — pravijo gosp. Kos — tode 12 daríl za celo Krajnsko deželo vsako leto je premalo, ta namen popolnama doseči. Torej svetjejo gosp. Kos, naj bi vsaka soseska, en kós občinskiga pašnika odločíla, ga skoz eno leto obdelovala in potem tistimu sosedu skozi 2 ali 3 leta za pičo eniga bika prepustila, kteri se bo z nar lepšim živinčetam skazal in se zavezal, ga skozi ta čas za plême soseski (po navadni tarifi?) prepustiti. Enoletno obdelanje taciga zemljiša bi soseski ne prizadjalo veliko potroškov, in vsaka soseska bi si takó lahko dobriga bika za plême pridobila. Po tacih krajih, kjer imajo kmetje veliko svetá, ne bojo sicer premožniši kmetje veliko marali za tako darílo, menj premožni bojo pa z veseljem po ti pomoči segli. De bi pa menj premožni kmet premožniga ne prekosil, se bo gotovo tudi ta prizadeval, še lepši živino od uniga izrediti, in takó bo taka vadlja ali štritanje nar boljši sredstvo za požlahtenje živinoreje. — V nekterih soseskah na Gorenskim je že zdavnej in z velikim pridam taka navada vpeljana. Sèmtertje nektera soseska tudi takó ravná, de si bika za plême kupi, ga na občinske stroške redí, in kadar ni za plême več, ga prodá. — Vélki zbor je sklenil, de naj kmetijska družba prihodnje leto, kadar bo svoje misli c. k. deželnimu vladarstvu v ti reči razodéla, mu tudi ta svèt, kteriga je skušnja poterdila, na znanje da, de bi se prevdarilo, kakó bi se ta naprava sploh vpeljati dala; zraven pa naj se družba po vsi svoji moči prizadeva, de se bojo kmetje krog in krog tega lahkiga pomočka za povzdigo živinoreje poprijemati začeli. Novice ga tukaj oznanijo, de bi ga kmetje dobro prevdarili in se po njem ravnati začeli.

Zaderžanje pôslov poboljšati

svetjejo gosp. Kos, de naj bi se oznanilo cesarskih postav za pôsle vsako leto enkrat ob praznikih od soseske do soseske v domačim jeziku razglasovalo in sicer takó, de bi se potem vsak pôsel podpisati ali s križčikam zaznamovati mogel, de je razlaganje teh postav slišal in obljubil, se po njih ravnati. — Kmetijska družba bo po tem svetu c. k. deželno vladarstvo prosíla, de naj bi se to zgodílo, kér upa, de večkratno tako oznanovanje ne bo brez dobrih nasledkov ostalo. Zatorej je tudi pràv rada postave za pôsle v Novicah natisniti dala, ki so jih gosp. komisár Ambrož v pràv lahko umljivim jeziku letas poslovenili.

Žlahtni gosp. Vest, c. k, kresijski zdravnik, so nadalje velike koristnosti opomnili, ktero ima

sol za živinorejo;

zraven tega pa so tudi pokazali, koliko solí bi po nižji ceni potreba bilo, de bi vsako živinče primerno méro dobívalo, kér je veči živina vsako leto nar manj 20 funtov, drobnica pa saj po 3 funte potrebuje.

Gosp. Ferd. Šmidt so pokazali tistiga kebrička, ki s svojim rivčkam posebno jabelčno cvetje dostikrat takó pokončá, de drevó ob vse svoje sadje pride. Ta

rivčkar (Apfel-Rüsselkäfer)

živí čez zimo pod maham in staro skorjo drevés; spomladi zapustí to prebivališe in zleže jajčka v cvetne popke. Iz jajčik se zvalijo červički, ki ravno v sredi cvetnih popkov ostanejo, in kér od cvetja živé, ga tudi pokončajo. Taki popki potem vsahnejo in odpadejo. — Nar boljši pomoček tedej, kadar sadjorejic take vsahnjene, rujave cvetne popke zagleda, v tem obstojí, de véliciga travna več dni zaporedama take drevesa zjutrej zgodej dobro potresa, de vsahnjeni popki z rivčkarjem vred na raspeto rijuho padejo, ki se potem na oginj veržejo in s cvetam vred sožgó.

Gosp. Janez Hočevar, grajšinski oskerbnik v Podbrežji, so popisali peč, v kteri se zamore apno večkrat žgati, in so napravo oznanili, kakó vino spridenja obvarovati, kar bomo drugo pot v Novicah natanjko popisali.

Sreberni častni svetinji,

ktere kmetijska družba vsako leto o velicim zboru posebno pridnim sadjorejcam kmetiškiga stanú delí, sta dobila letas Franc Pretner, kmetovavec v Begnjah na Gorenskim, in pa Luka Kos iz Zaloga Cèrkljanske fare. Vpričo presvitliga nadvojvoda Joana sta bila pohvaljena, ktera čast ju bode gotovo spodbodla, za razširanje žlahtne sadjoreje vse storiti, kar bo le v nju moči stalo.

Potem je prišla

nova volitev dveh družbinih odbornikov

na versto. Gosp. Miha Pregel so bili enoglasno zopet na tri leta poterjeni; namesto rajnciga mestniga poglavarja, gosp. J. Hradeckita, so bili pa sedanji mestni poglavar gosp. Janez Fišer izvoljeni. — Po volitvi več novih udov iz gospôskiga in kmetiškiga stanú so družbini vodja, gosp. grof Lihtenberg sklenili današnji zbor z zahvalnim nagovoram na presvitliga Nadvojvoda, ki so obljubili, nas ob kratkim zopet obiskati.

Beli Krajnci

unkraj hribov Gorjancov in Kočevarjev ob reki Kólpi od Metlike do Osilnice.

V krilu naše majhne mile domovíne živijo ljudstva, ki so v izobraženosti, jeziku, noši in šegah takó različne, de se ptujic ti razliki dovelj načuditi nemore. Vso pozornost pa zasluži zavolj svojiga odstopa od druzih Krajncov tisto ljudstvo, ki unkraj Gorjancov in Kočevarjev ob Kólpi od Metlike do Osilnice prebiva. Ko se na

Gorjance od Novigamesta prisôpe in čez ta hrib proti Luži prevagne, se odprè vid po Metliški okolici tje do Ogulina na Hrovaškim, in védni tovarš, ki človéka povsod, kamorkoli se oberne, spremlja, je velikanski Klek, shodiše slovenskih copernic, ktere ponoči, vsaka pri svojim možu namesto sebe škopnik pustivši, tam na ples letajo, kar vender v naši dôbi noben bolj prebrisan človek več ne verjame. Na desno se proti jugu od Vahte skoraj do Tančegore, 4 ure delječ, razprostirajo vinske goré, in, kér sonce precej, ko na zreniku lice pomolí, svoje žarko okó na nje ravná in jih še delj ko do malih južin živo prepéka, dajejo one tako kapljico, ki kri razpali in zamakne sercé. Te goré rivajo za svojim herbtam kočevski merzli zrak nazaj, in vežejo Gorjance s hribi, ki iz vojaške meje (militara) na Krajnsko sežejo in Poljane ločijo od Metliške okolice, ktera z gorami obdana samo proti Hrovaški meji odperta stojí.

Stanovniki so v verozakonu različni: eni, in to je veči del, spadajo k zapadni, eni k izhodni; eni izmed zadnjih so se z zapadno cerkvijo zedinili, obderžavši obred (šege) iz iztočne (gerške nezedinjene) cerkve. Ti vsi živijo med sabo v pravi kristjanski zlogi takó, de bi se drugim bolj izobraženim deželam smeli v izgled postaviti.

Oprava (obleka), od krajnske popolnama razločna, akoravno pri vsih preprosta, ni vender pri vsih enaciga kroja. Vidiš okrogloličnerudeče dekleta z bistrimi, večidel plavimi očmí, in ko na smeh postavijo usta, se jim vidijo lepi drobni, ko sneg beli zobjé. Njih čêlo krasi parta (šapel), nakinčena z leskajočimi kamnički, ki so v žolto (rumeno) svilo vdelani in z biseri obdani, in to zahteva spoštovanje, kér je znamnje devištva. Na glavi nosijo belo pečo, ktere roglji, nazaj privíti, so umetno zloženi; bela drobno nabrana robača in rokavi (ošpetelj), ki pokrivajo moderc in persi, in do pol pasa segajo, na persih z lepo od bisera leskajočo iglo spéti, so njih dolnja obléka. Verh tega perténiga oblačila pride zabúnec, to je, bela suknja, ki čez kolena do ribic sega. Take so Semčanke. — Staroverka nosi, kakor Kočévarica, kožuljo iz céliga brez moderca in rokavov; nikoli je brez pregače (zastora) vidil ne boš, ki je iz volne sotkana in umetno prepisana. Zakonska se spleta v dve kiti, ki po persih visite, in ako je premožna, vpleta desetice in dvajsetice; od tod pride prevertani denár; revna pa vpleta perstane (rinke) ali kako sliko (podobo), ktera je iz bele kostí lepo narejena. Ta kinč, ki si ga v kite vpletajo, se opletki imenuje. Na kite na glavi pripnè od obeh platí nad ušesi belo pečo, ki po herbtu visí, in jo opregačo imenuje. Devica se le v eno kito spleta, ki zad po herbtu visí, in nosi na glavi rudečo kapo kot Poljanke. Nogovice imajo pisane. Dekleta po Poljanah in Kostelji spletajo svoje lasé v rudeci kiti, ki ju z rudečimi verbci (pankeljci) kot pol klobase od ušes proti verhuncu pripletajo. Zakonske nosijo bele, od prednje platí klekane pocele (avbe), ki na verhuncu špičasto postrani nad zatilkam čepijo. Njih nogovice so suknjene pisane, to je, iz volne pletene; pri vsih druzih ob Kolpi pa bele. Poljanke, Kosteljke, Osilničanke nosijo repove.

Ravno taka razlika je tudi med prebivavci možkiga spola: vsi nosijo bele po mažarsko skrojene hlače. Semčan in Kosteljic nosita škornje, kar jima prav lepo stojí h hlačam. Poljanci, Viničanje in Metličanje nosijo večidel mestve (čižme), samo s tem razločkam, de jih Viničan in Metličan po členkih vežeta. Vsi nosijo postrani na boku pisan torbaček. Opanke so obutev samó takó imenovanih Vlahov, ki so na Krajnsko se naselili; med Poljanci jih nosijo le tisti, ki v krajno (militaro) po tergovíno hodijo.

To ljudstvo je lepe terdne, bolj srednje ko velike postave. Bojančanje, Marendolci in Žumberčanje so se v te kraje naselili, govoré čisto sèrbsko-hrovaško narečje; imajo tudi svoje posebne šege in navade, in kakor se mi zdí, spadajo k sluinskimu regimentu; na svoje potroške na stražo v Karlovic in na granico hodijo, in si iz svojiga vojaško opravo omišljujejo v mirnih časih. Ob Kolpi po Metliški okolici govoré slovensko-hrovaško narečje. Poljanc in Kosteljic se serbsko-hrovaškimu narečju bolj približujeta in izgovarjata vse besede, ktere Krajnc na *ic* in *ik* izrekuje, na *ac* in *ak*, postavim: tobolac, ústavak. Ravnagora in Delnice unkraj Kolpe morajo biti krajnska naseljitva; tù se govoriti sliši: biva, šva, kakor na Gorenskim. Tudi jih Primorci in Hrovatje imenujejo Krajnce.

(Dalje sledí.)

Novíce.

(Naša cesarska rodovína) je zopet eniga nadvojvoda zgubíla. 5. dan tega mesca je umerl v Benetkah po kratki bolezni svitli nadvojvoda Miroslav (Friedrich), c. k. admiral in vikši zapovednik pomorstva, še le 26 let star.

(Vikši škof v Ostrogoni (Gran) in Ogerski Primas,) žlahtni gosp. Jožef Kopacsy, so umerli 18. dan pretečeniga mesca. To škofijstvo ima nar veči dohodke in sicer na leto okoli 800,000 gold. srebra.

(Hvale vredno!) V mestu Korompi na Ogerskim so device, od mestniga duhovna spodbujene, v družbo stopile, de ne bo nobena zmed njih možkiga vzela, kteri pijančuje. — O ko bi hotle vse slovenske device v tako družtvo stopiti!

(V Ljubljani) je četertek vêčer med 8. in 9. uro grôzen hrup postal: neznan pès je namreč po ulicah letal, ljudí in pse popadal. Pet ljudí je do krivaviga vgriznil, peterim je pa le obleko stergal. Kér jo je iz mesta potegnil in ga dozdej še niso našli, se ne more za gotovo povedati, ali je bil stekel pès, ali pa le kak hud čuvajsk, ki se je iz verige odtergal. —

(Huda ura) je 24. kimovca okoli Marburga razgrajala. Pri sv. Jožefu blizo Marburga je domačo gospodinjo v nekim hrami skoz dimnik strela ubila.

Prislovice Štajarskih Slovencov.

Težko je proti vodi plavati. — Dolgi lasi, kratka pamet. — Ti bi rad, de bi bil volk sit, pa koza cela. — Dostikrat bi trebalo, de bi človek spred in pa odzad očí imel. — Kader mačka pride, imajo miši poderk. — Se je s konja na kozo sedel. — Je prišel s perja na slamo. —

Današnjimu listu je perdjan osem in dvajseti del kemije.

Žitni kup. (Srednja cena).	V Ljubljani 9. Kozoperska.		V Krajnju 4. Kozoperska.	
	gold.	kr.	gold.	kr.
1 mernik Pšenice domače	2	56	2	43
1 » » banaške	2	55	2	47
1 » Turšice	1	50	1	48
1 » Soršice	—	—	—	—
1 » Rèži	2	18	2	20
1 » Ječmena	1	27	1	25
1 » Prosa	1	41	1	37
1 » Ajde	1	36	1	40
1 » Ovsa	—	56	—	52

Vrednik *Dr. Janez Bleiweis.* — Natiskar in založnik *Jožef Blaznik v Ljubljani.*